

แบบฟอร์มการจัดการข้อมูลและความรู้

(Data Management & Knowledge Management)

ประเด็นความรู้/เรื่อง : การเขียนโครงร่างงานวิจัย

เหตุผลที่ทำ/ผลกระทบ : เพื่อนำความรู้ไปเขียนงานวิจัย

ข้อแนะนำ/ข้อควรปฏิบัติ :

เอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper / Pre-proposal): ความยาวประมาณ 3-5 หน้า นำเสนอแนวคิดภาพรวมของการวิจัยอย่างกว้างๆ เน้นถึงที่มาของปัญหา วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการวิจัย และการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน

1. ชื่อเรื่องวิจัย: เป็นการปรับคำถามการวิจัย ให้อยู่ในรูปที่สื่อได้ถึงงานวิจัยที่ทำ ชื่อเรื่องวิจัยไม่ควรยาวเกินไป สามารถสื่อสารให้พอมองเห็นแนวทางการวิจัยได้ว่าจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร [ทั้งนี้ เน้นให้ตอบคำถามการวิจัยว่าเรามีคำถามหรือประเด็นวิจัยอะไรที่เราสนใจ หลายๆ ครั้ง ตรงนี้ถ้าประเด็นปัญหา/คำถามวิจัยชัดเจนแล้ว ไปค้นคว้า ทบทวนเพื่อทำวิจัย แล้วจัดทำโครงร่าง ก็อาจทำให้ชื่อเรื่องวิจัยเปลี่ยนได้และชัดเจนขึ้นได้เช่นกัน]

2. ผู้วิจัย: ระบุชื่อนักวิจัยในโครงการ (และต้นสังกัด) เช่น เดชา ทำดี พยาบาลวิชาวชิพ โรงพยาบาลสสมเมย, วิไล ใจดี นักโภชนาการ โรงพยาบาลสสมเมย, ..., ... (ทีมกี่คนใส่เข้าไปครับ)

3. แนวคิดโดยย่อของที่มาของปัญหา / ความสำคัญ / เหตุผลของการวิจัย: แสดงให้เห็นภูมิหลัง (background) หรือความสำคัญของปัญหาที่จะวิจัย ให้ข้อมูลสำคัญที่ตรงประเด็น เป็นหมวดหมู่และเป็นขั้นตอน อย่าเขียนสลับไปมา สั้น กระชับได้ใจความ แสดงส่วนขาดของการวิจัยที่ผ่านมา (ได้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง) และเสนอประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยนี้ ตัวเลข / สถิติ / ข้อวิจารณ์ / ความเห็น ฯลฯ ที่นำมากล่าวอ้างประกอบความสำคัญ ต้องมีแหล่งที่มาชัดเจน สามารถตรวจสอบกลับได้ โดยอ้างอิงแหล่งที่มา และระบุรายละเอียดของเอกสารที่ใช้อ้างอิงไว้ในส่วนท้ายของเค้าโครงการวิจัย ตัวอย่างหลักการเขียนตามย่อหน้าเช่น

ย่อหน้าที่ 1: ให้เขียนเกี่ยวกับลักษณะของปัญหาที่สนใจ สถิติความรุนแรงว่าพบมากน้อยแค่ไหน ส่งผลกระทบต่อคนไข้หรืองานของเราอย่างไร การเกิดปัญหานั้นทั้งในภาพรวมในประเทศ จังหวัด เป็นอย่างไร ในพื้นที่ที่เราสนใจศึกษาเป็นอย่างไร [ทุกข้อมูลต้องมีเอกสารอ้างอิงด้วยครับ]

ย่อหน้าที่ 2: ให้เขียนข้อมูลเกี่ยวกับ การทบทวนวรรณกรรม ว่ามีงานการศึกษาวิจัยที่ทำมาแล้ว เกี่ยวกับประเด็นคำถามที่เราสนใจว่ามีใครทำอะไรไปแล้วบ้าง ได้ผลอย่างไร เราจะสามารถนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์พัฒนาประเด็นของเราในครั้งนี้ได้อย่างไรเพื่อนำไปสู่แนวคิดการพัฒนาแนวทางการศึกษาของเรา ทำให้เราได้มาซึ่งเป้าหมายหลักและแนวคิดของการนำเราไปสู่การออกแบบวิจัยในที่สุด **โดยที่** 1). ถ้าเรื่องนั้น มีข้อมูลจำกัดหรือยังหาข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยไม่ได้ในที่สุดมันอาจนำไปสู่การศึกษาแบบเชิงพรรณนา 2). แต่ถ้าเรื่องนั้นๆ มีคนศึกษาข้อมูลเบื้องต้นไว้ แต่ปัจจัยนั้นๆมีความหลากหลายมีบ้างที่คล้าย บางอย่างที่ต่างจากพื้นที่หรือโรงพยาบาลของเรา มันจะนำไปสู่การศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัย 3). หรือถ้ามีใครเขาทำการแก้ไขปัญหามาบ้างแล้ว ผลการศึกษานั้นๆมีหลายการศึกษาที่ได้ผลบ้าง ไม่ได้ผลบ้าง และบางการศึกษา setting คล้ายของเรา เราก็สามารถนำมาพัฒนาเพื่อทำเป็นการศึกษาเชิงทดลอง 4). หรือหลายครั้งจากข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเราพบว่ามันไม่เฉพาะเจาะจงกับบริบทของเรา งานของเรานั้นเราอยากพัฒนาเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของ

บุคลากรในโรงพยาบาลของเราหรืออยากพัฒนาการออกแบบงานวิจัยจากหน่วยงานของเราเอง ข้อมูลนี้ก็จะทำให้เราออกแบบการศึกษาในรูปแบบการทำ Action research หรือออกแบบเป็น Research and Development เป็นต้น

ย่อหน้าที่ 3: ให้เขียนข้อมูลเกี่ยวกับสรุปแล้วจากข้อมูลที่เราได้จากสถานการณ์ปัญหา ประกอบกับข้อมูลที่เราได้จากการทบทวนวรรณกรรมนั้น นำเราไปสู่ข้อสรุปว่า “การศึกษาครั้งนี้ เราสนใจทำเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และถ้าสำเร็จจะทำให้เราได้ประโยชน์อย่างไรต่อผู้ป่วย องค์กร หน่วยงานของเรา...”

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย: เป็นวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการวิจัยนี้ (ได้จากคำถามการวิจัย คือ “การวิจัยนี้ต้องการทราบว่า...”) แต่ไม่ใช่ประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำผลวิจัยไปใช้ โดยวัตถุประสงค์ ต้องกระชับและประเมินหรือวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม วัตถุประสงค์อาจมีข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แต่วัตถุประสงค์แต่ละข้อต้องมีตัวชี้วัด (indicator) รองรับเพื่อให้ตอบคำถามการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์นั้นๆ indicator ที่เลือกใช้ต้องมีทฤษฎี (theory) หรือแนวทางปฏิบัติรองรับ

นิยามศัพท์ เป็นการให้ความหมายหรือคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาวิจัยของเราในครั้งนี้ ว่ามีคำไหนที่เราใช้ในการศึกษานี้ที่เฉพาะเจาะจงกับของเรา เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่าน เช่น

1. แนวปฏิบัติ..... หมายถึง .....

2. ผู้สูงอายุ..... หมายถึง .....

3. ผลการใช้แนวทาง..... หมายถึง

5. ระเบียบวิจัยโดยย่อ (ส่วนนี้สำคัญมาก): ขึ้นหัวข้อเป็นส่วนๆ อธิบายโดยย่อถึง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา: ระบุผู้ป่วยหรือประชากร เกณฑ์การคัดเลือก จำนวน (อาจจะระบุเป็นจำนวนหรือระบุด้วยช่วงเวลา) ถ้าใช้กลุ่มตัวอย่างแทนประชากร ระบุวิธีการเลือกตัวอย่าง

สถานที่ศึกษา ระบุพื้นที่หรือสถานที่ที่เป็นพื้นที่ศึกษา

รูปแบบการศึกษา (design) ระบุรูปแบบการศึกษาทางระบาดวิทยา [การศึกษาเชิงพรรณนา การศึกษาย้อนหลังแบบมีกลุ่มเปรียบเทียบ การศึกษาไปข้างหน้าเพื่อหาปัจจัย การศึกษาเชิงทดลอง การศึกษาแบบเชิงปฏิบัติการ]

วิธีการดำเนินการศึกษา นักวิจัยต้องลองออกแบบว่า การทำวิจัยครั้งนี้ของตนเองจะมีกระบวนการดำเนินการกิจกรรมต่างๆอย่างไรบ้าง ทั้งการขอจริยธรรม ขออนุญาตทำวิจัย การประชุมทีม การคัดเลือกหรือการจัดการกับกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการทดลอง (มีกระบวนการอะไรบ้าง ประชุมชี้แจงตัวอย่างก็กลุ่ม แบ่งกลุ่มอย่างไร ทำความเข้าใจอย่างไร ดำเนินการต่อไปอย่างไร) เก็บรวบรวมข้อมูลช่วงไหนบ้าง และอย่างไร ก่อนจะปิดท้ายด้วยการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย เพื่อทำบทความวิจัย โดยขั้นตอนให้เขียนเป็นข้อๆ เช่น

1. ขออนุญาต..... เมื่อได้รับอนุญาตจากจริยธรรมแล้ว

2. ดำเนินการตามขั้นตอนคือ.....

3. การตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวมได้ นำมาวิเคราะห์

4. เขียนผล อภิปรายผล และจัดทำบทความวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล (data collection techniques / tools) ระบุลักษณะหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา (variables) แหล่งข้อมูล (data source) วิธีการและเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล (data collection

techniques / tools) กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นระหว่างการวิจัยมีอะไรบ้าง เช่น ตารางการ follow-up หรือการตรวจวัด หากเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ต้องเสนอวิธีการของสิ่งทดลองที่จะใช้ในการวิจัย และเหตุผลการเลือกใช้สิ่งทดลองนั้นๆ ประเด็นทางจริยธรรมของการทำวิจัยเชิงทดลอง ความรู้ความชำนาญการใช้สิ่งทดลองนั้น และความจำเป็นต้องฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้เข้าใจง่าย อาจนำเสนอด้วยแผนภูมิ (diagram) การคัดเลือกกลุ่มศึกษา โดยเฉพาะถ้าเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (clinical trial) การวิจัยแบบติดตามจากสาเหตุไปหาผล (cohort) หรือการวิจัยจากผลย้อนหาสาเหตุ (case-control) ตัวอย่างการเขียนเครื่องมือ เช่น

การศึกษาเชิงพรรณนา/เชิงวิเคราะห์ เครื่องมือได้แก่

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ .....
2. แบบสอบถามความรู้...ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจาก...ประกอบด้วย .... ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือ.....
แบบสอบถามทัศนคติ...ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจาก..... ประกอบด้วย .... ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือ .....
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ...ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจาก..... ประกอบด้วย .... ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือ .....

การศึกษาเชิงทดลอง เครื่องมือประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ .....(คู่มือ...แนวทาง.....รูปแบบ.....สื่อ.....ฯลฯ)

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ .....
2. แบบสอบถามความรู้...ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจาก.....ประกอบด้วย .... ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือ....
3. แบบสังเกตการณ์ปฏิบัติเรื่อง..ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจาก.....ประกอบด้วย...ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือ .....

การศึกษาปฏิบัติการ เครื่องมือแบ่งตามระยะของการดำเนินการวิจัย ได้แก่

1. ระยะวิเคราะห์สถานการณ์และพัฒนารูปแบบ..... เครื่องมือประกอบด้วย .....
2. ระยะนำรูปแบบไปใช้ ..... เครื่องมือประกอบด้วย .....
3. ระยะติดตามประเมินผลและเก็บรวบรวมข้อมูล ..... เครื่องมือประกอบด้วย .....

เมื่อได้เครื่องมือและแบบสอบถามนั้นๆแล้ว ให้เขียนถึงการควบคุมคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้วย 2 ประเด็นคือ

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) การนำแบบสอบถามของเราไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เราศึกษา ได้พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แก่เครื่องมือของเรา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้มีค่าความน่าเชื่อถือเชิงวิชาการมากที่สุด โดยทั้งนี้ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิสัก 3 คน

2. ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว มาปรับปรุงตามผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เราจะศึกษาจริงๆ 10-15 คน ก่อนนำไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูล ระเบียบวิธีการทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ตามลักษณะของข้อมูลที่เรารวบรวม เช่น

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ .....วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลคะแนนความรู้..... คะแนนความพึงพอใจ..... วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบข้อมูลคะแนนความรู้ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติอ้างอิงคือ ttest ถ้าข้อมูลมีการกระจายแบบโค้งปกติ และสถิติ rank sum test ถ้าข้อมูลมีการกระจายแบบไม่โค้งปกติ

4. เปรียบเทียบข้อมูลระดับความพึงพอใจ และระดับความปวดระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติอ้างอิงคือ chisquare test หรือ exact test ตามลักษณะข้อมูล

หมายเหตุ: การวิเคราะห์ข้อมูลขึ้นอยู่กับลักษณะการออกแบบการศึกษาและเครื่องมือที่เราออกแบบมานะครับ ดังนั้นการเขียนก็มีลักษณะการเขียนแตกต่างกันออกไปตามการออกแบบและเครื่องมือที่ใช้ ที่ยกตัวอย่าง 4 ข้อนั้นจริงๆแล้วมีรูปแบบที่แตกต่างไปอีกนะครับ

6. ระยะเวลาดำเนินงาน: กำหนดระยะเวลาทำงานตลอดโครงการ อาจเสนอเป็น diagram หรือ chart

7. การนำผลงานไปใช้ประโยชน์: เมื่อการวิจัยสิ้นสุดและได้คำตอบตามวัตถุประสงค์แล้ว จะนำผลการวิจัยไปใช้หรือพัฒนาแนวทางการปฏิบัติอย่างไร จะให้การพยาบาลหรือดูแลผู้ป่วยอย่างไร good clinical practice จะเป็นอย่างไรอย่างไร

8. เอกสารอ้างอิง: ตามรูปแบบที่เลือกใช้ (Vancouver)

วันที่จัดทำ : 10 มิถุนายน 2563

แหล่งข้อมูลอ้างอิง : หลักการเขียนโครงร่างวิจัย ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่

ผู้จัดทำ : นางสาวปวีณา ทองคำ